

Haydarî şeyhi olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim eserde geçen "ışık" teriminin XIV. yüzyıldan önce kullanılmadığı bilinmektedir (Ocak, s. 103-110). Sonuç olarak, Hacım Sultan'ın Hacı Bektaş'ın çağdaşı ve halifesi olmadığını ve Bektaşî geleneklerine tıpkı Abdal Mûsâ, Kaygusuz Abdal gibi Kalenderî-Haydarî şeyhi hüviyetiyle intikal ettiğini kabul etmek daha doğru görünmektedir. Kilerci postunun Hacım Sultan makamı sayılması daha sonra onun Bektaşîlik'te kazandığı önemi gösterir.

BİBLİYOGRAFYA :

Das Vilâjet-nâme des Hâdschim Sultan (nşr. Rudolf Tschudi), Berlin 1914; *Manâkub-ı Hacı Bektaş-ı Velî: Vilâyetnâme* (haz. Abdülbâki Gölpinarlı), İstanbul 1958, s. 83-88; *Hacı Bektaş-ı Velî Velâyetnâmesi* (nşr. Bedri Noyan), Aydın 1986, s. 400-419; Ahmet Yaşar Ocak, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Marjinal Süflilik: Kalenderîler*, Ankara 1992, s. 103-110; "Hacım Sultan", TA, XVIII, 284.

AHMET YAŞAR OCAK

HACİVEYİSZÂDE MUSTAFA

(1887-1960)

Konya'nın
dinî hayatını etkileyen
şahsiyetlerden biri.

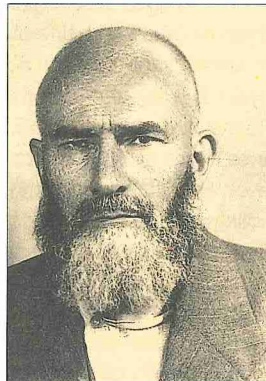
Konya'da doğdu; bu şehrin tanınmış din âlimlerinden Zâr Efendi Medresesi müderrisi Hacı Veyis Efendi'nin oğludur. İlk öğrenimini ve hıfzını babasının yanında yaptı; daha sonra Bekir Sâmî Paşa Medresesi'ne girdi. Burada, başta Şeyh Mehmed Bahâeddin Efendi olmak üzere çeşitli hocalardan, bu arada şeyhin oğulları Zeynelâbidin ve Ahmed Ziyâ efendilerden ders görüp icâzet aldı (1904). Son zamanlarında öğrencilerine o günleri sita-yişle anlatan Haciveyszâde'nin, "Mehmed Fahreddin (Kulu) Efendi ile birlikte Mehmed Bahâeddin efendimizin sâhib-i tertîb cemaati idik" dediği bilinmektedir. Bununla, medresenin güneyindeki İplikçi (Altunabâ) Camii'nde imamlık yapan hocalarına, camiye devamlarının yanında mânevî terbiye ve ilim tahsili hususunda da bağlı olduklarını anlatmak istemiştir. Haciveyszâde, medreselerin bina, yönetim ve programlarının günün şartlarına uygun hale getirilmesi amacıyla İstanbul'da alınıp uygulanan bazı tedbirlerin taşıraya da yansması sonucunda Konya'da 1909 yılında kurulan Islâh-ı Medâris-i İslâmiyye Cemiyeti tarafından Bekir Sâmî Paşa Medresesi binasında birtakım yeni ilâve ve düzenlemeler yapılarak açılan

(1910) ve kısaca "Islah" olarak bilinen yeni medresede, bu müessesenin I. Dünya Savaşı sırasında kapanmasına kadar Arapça ve dinî ilimler okuttu.

Kurucu soyadını alan Haciveyszâde Mustafa Efendi 1940'lı yıllarda Pîrî Mehmet Paşa Camii'nde, 1950'den itibaren de Aziziye Camii'nde imam-hatiplik yapmış, ayrıca çeşitli cami ve hapishanelerde vâiz olarak hizmet vermiştir. Daha sonra Konya İmam-Hatip Okulu'nda Arapça, tefsir, hadis, fıkıh derslerini okutmuş, pek çok din âliminin o günlerde yadırgayarak baktığı bu okulların önemini önceden kavrayıp Konya'nın dinî hayatına yön veren kişiler arasında yerini almıştır. Hocalığı sırasında öğrencilerine maddî ve mânevî yardımda bulunan Haciveyszâde ayrıca okul, kurs binası, öğrenci yurdu, hastahane, aş ocağı, yol yapımı gibi pek çok alanda hizmet veren derneklere, vakıflara faal üye olarak katılmıştır. Öte yandan İmam-Hatip Okulu'na giremeyen pek çok gence Arap dili ve edebiyatı, tefsir, hadis, İslâm hukuku ve akaid dersleri okutmuştur. Sahâbeye dair geniş bir neseb bilgisine sahip olan ve Ehl-i beyt'i çok seven Haciveyszâde, vaazlarında cemaate devamlı olarak Hz. Peygamber'in izinden gitmeyi tavsiye eder, her konuşmasında mutlaka Asr-ı saâdet'i anlatır, ashaptan örnekler verir ve meclisi daima canlı tutardı.

Haciveyszâde 5 Şubat 1960'ta vefat etti ve ertesi gün şehrin güneydoğusundaki Üçler Kabristanı'na defnedildi. Adına yaptırılan ve Ekim 1995'te ibadete açılan büyük bir cami-külliye ile şehirdeki birkaç küçük kütüphane onun hâtırasını yâda vesile olmaktadır.

Haciveyszâde Mustafa Efendi güler yüzlü, hoşsohbet, karşısındakinden iltifatını esirgemeyen, mert ve dürüst, af-

Haciveyszâde
Mustafa

Haciveyszâde Mustafa'nın Üçler Kabristanı'ndaki mezarı - Konya

fedici ve birleştirici bir insandı. Camiye gidip gelirken esnaf arasında gördüğü hoş olmayan davranışları düzeltmeye çalışırdı. Onun insanları kırmadan kötülüğü önlemeye çalışan tutumu bugün dahi birçok kişi tarafından anılmaktadır. Haciveyszâde'nin basılmış herhangi bir eseri yoktur.

BİBLİYOGRAFYA :

Konyalı, *Konya Tarihi*, s. 789-790; Mustafa Özdamar, *Haciveyszâde*, İstanbul 1992; Mustafa Balkan, "Konya'nın Manevî Mimarlarından Haciveyszâde Mustafa Anıldı", *Zaman*, İstanbul 13 Şubat 1992, s. 11 (maddenin yazımında Haciveyszâde'nin ailesinden ve öğrencilerinden alınan bilgilerden de faydalanılmıştır).

ALİ OSMAN KOÇKUZU

HACİYAHİÇ, Muhammed

(1918-1986)

Boşnak asıllı
âlim ve tarihçi.

6 Şubat 1918'de Saraybosna'da (Sarayjevo) doğdu. Bosna-Hersek'in tanınmış ailelerinden olan Hacıyahîç ailesi, XVIII. yüzyılın meşhur şairlerinden Hacı Mustafa Muhlisî'nin torunlarıdır. Muhammed Hacıyahîç bundan dolayı Muhlisizâde olarak da tanınır. Babası Hacı Hâfız Cemâleddin ile dedesi Hacı Hâfız Muhammed'in Bos-